

RAJAVARTIOLAINSÄÄDÄNNÖN MUUTOKSET HYBRIDIUHKIIN VARAUTUMISEKSI, HALLITUKSEN ESITYS

Asettaminen

Sisäministeriö on tänään asettanut hankkeen hybridiuhkiin varautumista koskevien rajavartiolainsäädännön muutosten valmistelemiseksi.

Toimikausi

28.4.2016–31.12.2017. Hallituksen esitys annetaan kevätistuntokaudella 2017.

Tausta

Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut nopeasti lähialueiden kriisien, terrorismin ja laajan laittoman maahantulon takia. Hybridiuhat ja hybridivaikuttamisen keinot ovat lisääntyneet ja nousseet osaksi turvallisuuspoliittista keskustelua. Hybridiuhan käsite ei ole vielä vakiintunut, mutta yleisesti hybridiuhilla tarkoitetaan tarkoituksellisia tapoja aiheuttaa kohdemaassa tai kansainvälisessä toimijassa painetta, vahinkoa, epävarmuutta ja epävakautta. Keinovalikoima voi olla laaja ja haasteellisesti tunnistettava. Se voi sisältää esimerkiksi informaatiovaikuttamista, erilaista painostusta, manipulointia, verkoon kohdistuvia operaatioita, terroristista ja rikollista toimintaa, elintärkeisiin infrastruktuureihin kohdistuvia tuhotöitä sekä sotilaallisia toimia. Vaikutukset voivat näkyä tai jäädä piiloon. Hybridiuhkien taustalla voivat olla valtiolliset toimijat taikka ulkomailla tai Suomessa toimivat ryhmät. Hybridiuhilla pyritään vaikuttamaan valtion johtamis-, päätöksenteko- ja tilanteenseurantajärjestelmien toimivuuteen.

Hybridiuhat ovat käytännön toiminnaksi konkretisoituessaan sellaisia sisäisen tai ulkoisen turvallisuuden häiriötilanteita, joiden torjunta edellyttää usean viranomaisen yhteistyötä. Turvallisuusviranomaisilla tulee olla sekä kyky havaita uhat että riittävät voimavarat pitkäkestoisenkin tilanteen hallitsemiseksi. Hybridiuhkiin tulee pystyä vastaamaan pääsääntöisesti viranomaisten normaaliolojen toimivaltuuksilla.

Rajavartiolaitos on keskeinen toimija Suomen sisäisen turvallisuuden ylläpitämisessä. Rajavartiolaitoksella on aluevalvonta- ja sotilaallisen maanpuolustuksen tehtäviensä vuoksi osaaminen ja toimivalta vastata myös ulkoisen turvallisuuden uhkiin. Valtakunnan rajalla toimivana turvallisuusviranomaisena Rajavartiolaitos varautuu toimimaan sekä normaaliolojen häiriötilanteissa että poikkeusoloissa, sotilaallinen maanpuolustustilanne mukaan lukien. Rajavartiolaitos varautuu hybridiuhkiin osana rajaturvallisuus-, aluevalvonta- ja meripelastustehtäviään, muuta varautumista sekä henkilökunnan ja asevelvollisten koulutusta. Toimintaympäristön muutoksen myötä vaatimukset myös muiden viranomaisten tukemiseksi ovat lisääntyneet. Hybridiuhkatilanteita varten olisi varmistettava virka-apusäännösten lisäksi myös tarkoituksenmukaiset viranomaisten päällekkäiset toimivaltuudet, jotta uhkaan voidaan vastata nopeasti ja tehokkaasti myös tilanteissa, joissa viranomaisia kuormitetaan useilla samanaikaisilla tehtävillä. Päällek-

käisten toimivaltuuksien tarkoituksena ei ole muuttaa tehtävän ensisijaista johtovastuuta, vaan varmistaa tilanteen nopea haltuunotto.

Tehtävä

Hankkeen tehtävänä on valmistella hallituksen esitys rajavartiolainsäädännön muutoksista, jotka ovat tarpeen hybridiuhkiin varautumiseksi ja niiden torjumiseksi. Hankkeessa voidaan esittää muutoksia myös Rajavartiolaitoksen toimintaan kiinteästi liittyvään muuhun lainsäädäntöön. Lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2018.

Hankkeessa arvioidaan lainsäädännön muutostarpeet, jotka koskevat erityisesti Rajavartiolaitoksen tukena toimivien asevelvollisten toimivaltuuksia, rajavalvonnan ja terrorismin torjunnan toimivaltuuksia, liikenteenharjoittajien velvollisuuksia sisärajaliikenteessä sekä virka-apusäännöksiä. Lisäksi selvitetään muut Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksien muutostarpeet hybridiuhkatilanteiden hallitsemiseksi. Hankkeessa otetaan huomioon pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman mukainen selonteko sisäisen turvallisuuden tilasta.

Organisointi

Hankkeen vastuuvastuun valmistelijana toimii ylitarkastaja Anne Ihanus sisäministeriön rajavartiosto-osastolta. Säädosvalmisteluavustajana toimii Sari Mustila.

Lainvalmistelun tueksi perustetaan työryhmä sisäministeriön rajavartiosto-osastolta. Työryhmän puheenjohtajana toimii ylitarkastaja Anne Ihanus. Työryhmän muut jäsenet ovat rajavartiostoylitarkastaja Pertti Normia, rikostarkastaja Jari Nyström, yksikönpäällikkö, everstiluutnantti Jarkko Alén ja rajaturvallisuusasiantuntija, majuri Tero Hirvonen.

Hankkeen toteutumista seuraamaan ja ohjaamaan asetetaan ohjausryhmä. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö, kenraalimajuri Ilkka Laitinen.

Ohjausryhmän jäseniksi nimitetään suostumuksensa perusteella:

Poliisijohtaja Sanna Heikinheimo, varajäsenenään lainsäädäntöneuvos Tiina Ferm, sisäministeriön poliisiosasto

Neuvotteleva virkamies Harri Sivula, sisäministeriön maahanmuutto-osasto

Neuvotteleva virkamies Ilpo Helismaa, sisäministeriön pelastusosasto

Erityisasiantuntija Tapio Puurunen, sisäministeriön kansainvälisten asioiden yksikkö

Vanhempi osastoesiupseeri, yksikön johtaja Heikki Välivehmas, puolustusministeriö

Poliisijohtaja Tomi Vuori, varajäsenenään poliisitarkastaja Niina Koiviston viranhoitaja, Poliisihallitus

Apulaispäällikkö Petri Knape, varajäsenenään apulaispäällikkö Olli Kolstela, suojelupoliisi

Johtaja Sami Rakshit, varajäsenenään valvontajohtaja Samy Gardemeister, Tulli

Sektorijohtaja Mika Lundelin, Pääesikunta

Upseeriliiton rajaupseeriosaston puheenjohtaja ja JUKO ry:n luottamusmies, komentaja Matti Kropsu, Rajavartiolaitoksen henkilöstöjärjestöjen yhteinen edustaja

Ohjausryhmään määrätään Rajavartiolaitoksen esikunnan raja- ja meriosaston osastopäällikkö, prikaatikenraali Pasi Kostamovaara, oikeudellisen osaston osastopäällikkö, hallitusneuvos Ari-Pekka Koivisto sekä ohjausryhmän sihteeriksi ylitarkastaja Anne Ihanus.

Ohjausryhmä kutsuu tarpeen mukaan kuultavaksi asiantuntijoita ja sidosryhmäedustajia.

Ohjausryhmän kokoonpanossa on pyritty ottamaan huomioon naisten ja miesten välistä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:n mukainen vaatimus siitä, että jäseninä on kumpaakin sukupuolta vähintään 40 %. Ohjausryhmässä vaaditun asiantuntemuksen vuoksi tätä vaatimusta ei ole voitu täysin täyttää.

Hankkeelle laaditaan erillinen viestintäsuunnitelma.

Kustannukset

Työ tehdään virkatyönä. Kukin organisaatio vastaa osallistujansa kustannuksista. Muut mahdolliset kustannukset maksetaan RVLE:n toimintamomentilta 26.20.01.

Hankkeeseen käytettävä työaika sisäministeriön rajavartio-osaston osalta kirjataan toimintaseurantakohteelle 9999 520 000.

Rajavartiolaitoksen apulaispäällikön sijainen
Prikaatikenraali Pasi Kostamovaara

Oikeudellisen osaston osastopäällikkö
Hallitusneuvos Ari-Pekka Koivisto

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asiankäsitteilyjärjestelmässä. Rajavartiolaitos 28.04.2016 klo 10.30. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

LIITE Aikataulusuunnitelma

JAKELU Sisäministeriön poliisiosasto
Sisäministeriön maahanmuutto-osasto
Sisäministeriön pelastusosasto
Sisäministeriön kansainvälisten asioiden yksikkö
Puolustusministeriö
Poliisihallitus
Suojelupoliisi
Tulli
Pääesikunta
Maanpuolustuksen henkilökuntaliitto MPHL ry
Päällystöliitto ry
Rajaturvallisuusunioni ry
Suomen Konepäällystöliitto SKL ry
Upseeriliitto ry
JUKO ry
JHL

Rajavartiolaitoksen päällikkö
Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö
Rajavartiolaitoksen hallintoyksiköt
Rajavartiolaitoksen esikunnan osastot, suunnittelu- ja talousyksikkö
RVLE/viestintäpäällikkö
Kompassi

TIEDOKSI Sisäministeri Orpo
Kansliapäällikkö Nerg
Erityisavustaja Kortelainen
Erityisavustaja Valkonen
Sisäministeriön viestintäyksikkö